

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 10.10.2007
COM(2007) 574 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Συμπεράσματα από τη διαβούλευση για μια Ευρωπαϊκή Θαλάσσια Πολιτική

{COM(2007) 575 τελικό}
{SEC(2007) 1278}
{SEC(2007) 1279}
{SEC(2007) 1280}
{SEC(2007) 1283}

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Συμπεράσματα από τη διαβούλευση για μια Ευρωπαϊκή Θαλάσσια Πολιτική

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η διάρκεια ενός έτους διαβούλευση για τη θαλάσσια πολιτική της ΕΕ ξεκίνησε στις 7 Ιουνίου 2006 με την έγκριση της Πράσινης Βίβλου για τη Θαλάσσια Πολιτική.

Στο παρόν κείμενο συνοψίζεται η διαδικασία διαβούλευσης η οποία γνώρισε ενθουσιώδη ανταπόκριση. Τόσο το εύρος όσο και ο βαθμός συμμετοχής σε αυτή ήταν χωρίς προηγούμενο. Εκτός από τη συμβολή από όλα τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ορισμένα εθνικά και περιφερειακά κοινοβούλια υπέβαλαν σχόλια σχετικά με την Πράσινη Βίβλο απευθείας στην Επιτροπή. Μεταξύ των ενδιαφερόμενων φορέων και των πολιτών που υπέβαλαν σχόλια περιλαμβάνονται κυβερνήσεις τρίτων χωρών, μεμονωμένοι πολίτες, εκπρόσωποι της επιστήμης και του ακαδημαϊκού χώρου, μεμονωμένες εταιρείες, μη κυβερνητικές οργανώσεις και εκπρόσωποι επιχειρήσεων. Μεγάλος αριθμός δικτύων ή οργανισμών που έχουν αναλάβει την κατάρτιση σχεδίων και δραστηριοποιούνται στον τομέα της ανάπτυξης παράκτιων και θαλάσσιων σχεδίων, καθώς και πόλεις και παράκτιες περιοχές που ενδιαφέρονται για συγκεκριμένα θέματα όπως είναι ο τουρισμός, αντέδρασε υποβάλλοντας λεπτομερή σχόλια.

Παρελήφθησαν πάνω από 490 εισηγήσεις και πραγματοποιήθηκαν πάνω από 230 εκδηλώσεις κατά τις οποίες συζητήθηκαν θέματα που αφορούσαν τη θαλάσσια πολιτική με τους ενδιαφερόμενους φορείς.

Για λεπτομέρειες από τις εισηγήσεις, καθώς και για λεπτομερείς αναφορές οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ανατρέξουν στις παρακάτω πηγές:

- Στη λεπτομερή έκθεση για τη διαδικασία διαβούλευσης, που θα περιληφθεί στον ιστότοπο της Γενικής Διεύθυνσης Ναυτιλιακών Υποθέσεων (<http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/>);
- Στο κείμενο των εισηγήσεων όπως διατίθεται στον ιστότοπο της Γενικής Διεύθυνσης Ναυτιλιακών Υποθέσεων (http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/post_green_en.html).

2. ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

2.1. Μια ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική: Η αναζήτηση της προστιθέμενης αξίας

Οι ενδιαφερόμενοι φορείς τάσσονται υπέρ μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης της Θαλάσσιας Πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς αυτή θα συγκεντρώνει τις ανάγκες και τις ανησυχίες συνδεδεμένων τομέων που αντιμετωπίζονται σήμερα μέσα από διαφορετικές δραστηριότητες πολιτικής. Η αντιμετώπιση αυτή μπορεί να οδηγήσει σε αντικρουόμενα μέτρα ή στον προβληματισμό για το αν τα συμφέροντα των ενδιαφερόμενων φορέων ενός τομέα λαμβάνονται υπόψη σε ένα άλλο τομέα. Ο λιμενικός κλάδος αναφέρει την επίπτωση των μέτρων περιβαλλοντικής προστασίας στην επέκταση των λιμένων ως ιδιαίτερα σαφές παράδειγμα αυτού του ζητήματος. Η πλειονότητα των ενδιαφερόμενων φορέων αναμένει ότι η χάραξη πιο ολοκληρωμένων πολιτικών θα έχει ευεργετικό αντίκτυπο.

Η προσέγγιση διαφορετικών παραγόντων και φορέων είναι άλλο ένα επιχείρημα υπέρ της ολιστικής προσέγγισης. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς επισημαίνουν συγκεκριμένα παραδείγματα ολοκλήρωσης σε τοπικό επίπεδο.

Οι περιφερειακές αρχές περιγράφουν το είδος της υφιστάμενης συνεργασίας. Υποστηρίζουν θερμά τις ευκαιρίες για περισσότερες επαφές και για συνεργασία μεταξύ περιφερειακού, εθνικού και κοινοτικού επιπέδου. Ζητούν να προβάλλονται περισσότερο οι ανησυχίες των περιφερειών.

Η διαδικασία διαβούλευσης επιβεβαιώνει το περιθώριο που υπάρχει για την ανάπτυξη της σχέσης μεταξύ εκείνων που ζουν και εργάζονται σε καθημερινή επαφή με τη θάλασσα, στους οποίους περιλαμβάνονται οι ναυτικοί και οι αλιείς, και άλλων συναφών κλάδων οικονομικής δραστηριότητας. Επιβεβαιώνει τη δυναμική για την από κοινού ανάπτυξη υπευθυνότητας με στόχο την αειφορία. Ένα παράδειγμα των προαναφερομένων είναι ο ρόλος των αλιέων, ο πανάρχαιος δεσμός των οποίων με τη θάλασσα μπορεί να επεκταθεί και να επανεκτιμηθεί μέσω της επαφής τους με άλλες δραστηριότητες όπως είναι ο τουρισμός ή η προστασία του περιβάλλοντος.

Οι ενδιαφερόμενοι φορείς επισημαίνουν τα οικονομικά πλεονεκτήματα της ολοκλήρωσης όσον αφορά ορισμένους τομείς. Μέσα τα οποία θα επιτρέψουν την ολοκλήρωση της συλλογής και της χρησιμοποίησης στοιχείων μπορεί να προσφέρουν πραγματική προστιθέμενη αξία. Οι επιχειρήσεις επισημαίνουν την ανάγκη για την ολοκλήρωση των συστημάτων και των προδιαγραφών στον τομέα της θαλάσσιας παρακολούθησης και επιτήρησης. Οι ερευνητές επισημαίνουν τα οικονομικά οφέλη που θα προκύψουν από τη συνδυασμένη χρήση ακριβών μέσων για την εκτέλεση του έργου τους.

Μολονότι λίγοι αντιτίθενται στην ιδέα μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης, κάποιιοι κάνουν διαχωρισμό μεταξύ της προσέγγισης και των μέσων. Ζητούν η ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης να μην οδηγήσει την ΕΕ σε επανα- ή υπερ-ρύθμιση, ή σε υπερ-συγκέντρωση. Σημαντικός αριθμός ενδιαφερομένων δεν επιθυμεί η ολοκληρωμένη πολιτική να επιφέρει μεταβολή των υφιστάμενων αρμοδιοτήτων.

2.2. Ποιος κάνει τι; Επικουρικότητα σημαίνει υπευθυνότητα

Στην Πράσινη Βίβλο για τη Θαλάσσια Πολιτική η επικουρικότητα αναφέρεται ως θεμέλιο της ολοκληρωμένης προσέγγισης. Αυτό απαιτεί τη λήψη αποφάσεων και μέτρων όσο το δυνατόν εγγύτερα στους ενδιαφερόμενους και στις αντίστοιχες περιοχές, καθώς και τη χρήση της υφιστάμενης εμπειρογνωμοσύνης στη λήψη αποφάσεων.

Η ανταπόκριση στην Πράσινη Βίβλο επιβεβαιώνει την άποψη της Επιτροπής ότι η Ευρωπαϊκή Θαλάσσια Πολιτική πρέπει να βασιστεί στην υφιστάμενη κατανομή αρμοδιοτήτων εντός της ΕΕ. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρείται περισσότερο μέσο για την ολοκλήρωση παρά φορέας αυτής.

Η συζήτηση σχετικά με το χωροταξικό σχεδιασμό αποτελεί καλό παράδειγμα: πολλοί ενδιαφερόμενοι φορείς, σε όλους τους κλάδους, συμφωνούν σχετικά με τη χρησιμότητά του. Οι περισσότεροι επισημαίνουν ότι ο χωροταξικός σχεδιασμός αποτελεί αρμοδιότητα των κρατών μελών, αλλά αναφέρουν την ανάγκη για διασυνοριακή συνέχεια και για διάδοση των βέλτιστων πρακτικών.

Άλλο ένα παράδειγμα είναι η συζήτηση σχετικά με τις υπεράκτιες δραστηριότητες των κυβερνήσεων: λίγοι υποστηρίζουν την ιδέα για μια Ευρωπαϊκή Ακτοφυλακή αλλά υπάρχει ενδιαφέρον για τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών ώστε να επιτευχθούν παρόμοιοι στόχοι δίχως να υπάρξει μεταβολή των αρμοδιοτήτων.

Τονίστηκε ιδιαίτερα η ανάγκη για καλύτερη εφαρμογή και πιο συνεκτική διαλογική σχέση μεταξύ των υφιστάμενων πολιτικών και των νομικών πλαισίων. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στην εκτίμηση των επιπτώσεων. Επιπλέον, οι ενδιαφερόμενοι φορείς ζήτησαν να αναληφθούν ειδικές ρυθμιστικές πρωτοβουλίες με στόχο να πληρωθούν τα κενά στην κοινοτική νομοθεσία.

Η διαδικασία διαβούλευσης αναδεικνύει το πόσο πολύπλοκες είναι οι συναφείς προς τη θάλασσα δραστηριότητες στην Ευρώπη. Αυτό σημαίνει ότι αυτές πρέπει να προσεγγίζονται ολιστικά αλλά και ότι πρέπει να αναζητηθούν κατά περίπτωση λύσεις οι οποίες θα λαμβάνουν υπόψη τις περιφερειακές ιδιαιτερότητες, τις ανάγκες συγκεκριμένων ενδιαφερόμενων φορέων και την εμπειρογνωμοσύνη τους.

Οι παράκτιες περιοχές επηρεάζονται άμεσα από τις θαλάσσιες πολιτικές. Η ευρεία συμμετοχή τοπικών και περιφερειακών κρατικών φορέων εκφράζει τον ενθουσιασμό τους όσον αφορά την άντληση γνώσεων από τους άλλους, την ανταλλαγή εμπειριών και ιδεών.

Ο κλάδος απαιτεί λιγότερη ρύθμιση και περισσότερη αυτορρύθμιση. Αυτό σημαίνει ότι η αυτορρύθμιση μπορεί να μην αποτελεί ιδανική προσέγγιση σε όλες τις περιπτώσεις, αλλά ότι ο θετικός αντίκτυπος από την επιβράβευση των ορθών αποτελεσμάτων και πρακτικών μπορεί να στηρίξει την εφαρμογή των υφιστάμενων κανόνων και να προετοιμάσει το έδαφος για βελτιώσεις σε πρότυπα για τα οποία οι περισσότεροι μπορεί να συμφωνήσουν μόλις αυτά υποβληθούν.

Η διαδικασία διαβούλευσης τονίζει τη σημασία της εφαρμογής και της επιβολής των κανόνων. Το αίσθημα της ιδιοκτησίας καθώς και το αίσθημα της κοινής ευθύνης, μπορούν να αυξήσουν την εφαρμογή και την επιβολή· το συμπέρασμα είναι ότι τόσο η επικουρικότητα όσο και η εμπλοκή των ενδιαφερόμενων φορέων θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στο μέλλον των πρωτοβουλιών της ΕΕ στον τομέα της θαλάσσιας πολιτικής.

Η συζήτηση ανέδειξε το αίσθημα ιδιοκτησίας που νιώθουν οι ενδιαφερόμενοι φορείς για το συγκεκριμένο κομμάτι του θαλάσσιου παζλ που τους ανήκει. Η Ευρωπαϊκή Θαλάσσια Πολιτική πρέπει να έχει ως στόχο τη σωστή συνάρθρωση όλων των κομματιών του παζλ, δίχως ωστόσο να αποσκοπεί στον επανασχεδιασμό του κάθε κομματιού.

Εν κατακλείδι, η συζήτηση σχετικά με τις αρμοδιότητες επιβεβαιώνει την κύρια εκτίμηση της Πράσινης Βίβλου, καταδεικνύοντας τη δέσμευση όλων των ενεχομένων μερών στο μερίδιο της θαλάσσιας Ευρώπης που τους ανήκει. Η Ευρωπαϊκή Θαλάσσια Πολιτική μπορεί να είναι επιτυχής μόνον εφόσον τηρήσει τη δέσμευση αυτή – εξασφαλίζοντας δηλαδή ότι κάθε ενδιαφερόμενος φορέας θα φέρει ανάλογο μερίδιο ευθύνης και θα νιώθει ότι συμμετέχει στη διαδικασία.

2.3. Πλανήτης Ωκεανός: Γενικά θέματα και ευθύνες

Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας διαβούλευσης έγινε εμφανής ο σφαιρικός χαρακτήρας των συναφών προς τη θάλασσα δραστηριοτήτων, όπως είναι η ναυτιλία και η αλιεία. Πολλοί ενδιαφερόμενοι φορείς πιστεύουν ότι η ΕΕ πρέπει να προωθήσει μέτρα για την προστασία του παγκόσμιου οικοσυστήματος, ακόμη και στην ανοικτή θάλασσα.

Στο σημείο αυτό συμφωνούν οι περισσότεροι ενδιαφερόμενοι φορείς όσον αφορά την ανάγκη υιοθέτησης πολυμερών κανόνων και προτύπων καθώς και όσον αφορά την εφαρμογή και επιβολή τους. Οι απόψεις σχετικά με το πώς μπορεί να επιτευχθεί αυτό, διαφέρουν· ορισμένοι επιμένουν ως προς την ανάπτυξη προτύπων μόνον σε πολυμερές πλαίσιο και είναι αντίθετοι με την ιδέα της ανάπτυξης προτύπων από την ΕΕ αρχικά. Ωστόσο, σημαντικός αριθμός ενδιαφερόμενων φορέων πιστεύει ότι η ΕΕ έχει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο ανοίγοντας το δρόμο με το παράδειγμά της.

Οι απόψεις συγκλίνουν ως προς τα οφέλη που θα προκύψουν από αυτό. Ωστόσο, οι ενδιαφερόμενοι εκείνοι φορείς των οποίων η ανταγωνιστικότητα εξαρτάται από την ύπαρξη ίσων όρων ανταγωνισμού αντιτίθενται στη ρυθμιστική δράση από πλευράς ΕΕ πριν από την υιοθέτηση παρόμοιων μέτρων από διεθνείς οργανισμούς.

Η διαδικασία διαβούλευσης επιβεβαιώνει ότι δεν υπάρχει τρόπος να παρακαμφθούν οι διεθνείς και πολυμερείς πτυχές των συναφών προς τη θάλασσα υποθέσεων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να αντιμετωπίσει τους διεθνείς οργανισμούς και τους κανόνες που υιοθετούν. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς συμφωνούν σε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση όσον αφορά τη διεθνή πτυχή της θαλάσσιας πολιτικής στην ΕΕ, αλλά επιμένουν στη συζήτηση κάθε περίπτωσης ξεχωριστά. Συμφωνούν ότι τα υφιστάμενα όργανα και μέθοδοι πρέπει να χρησιμεύσουν ως βάσεις και ότι πρέπει να αναπτυχθούν λύσεις οι οποίες να προσφέρουν προστιθέμενη αξία, όπου αυτό ενδείκνυται.

Το να δίνεις το καλό παράδειγμα σημαίνει επίσης να τηρείς τους υφιστάμενους κανόνες. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς αναφέρουν ως εξίσου σημαντική την ανάγκη ενίσχυσης της εφαρμογής και της επιβολής των διεθνών κανόνων, τόσο από τα κράτη μέλη όσο και από τρίτες χώρες. Το σημείο αυτό είχε ως αποτέλεσμα να γίνουν προτάσεις για διάλογο, στήριξη και ανάπτυξη ικανοτήτων με τους γείτονες της ΕΕ και τους άλλους εταίρους.

Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας τονίστηκε κυρίως από εκείνους οι οποίοι ενδιαφέρονται για τα θέματα της Μεσογείου. Πολλοί ενδιαφερόμενοι φορείς συμφωνούν απόλυτα με τη θέση της Πράσινης Βίβλου όσον αφορά τη σημασία της συμπερίληψης των γειτόνων στις εργασίες με στόχο την ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική.

Η διαδικασία διαβούλευσης επιβεβαιώνει έτσι τη σημασία της ανάπτυξης μιας διεθνούς διάστασης σε μια Ευρωπαϊκή Θαλάσσια Πολιτική. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς επιθυμούν να βεβαιωθούν ότι έχουν εξαντληθεί όλες οι δυνατότητες που προσφέρει το υφιστάμενο σύστημα πριν δοκιμάσουν νέες λύσεις.

2.4. Βιώσιμη χρήση των πόρων: Η έννοια της επιτυχημένης διαχείρισης

Η διαδικασία διαβούλευσης επιβεβαίωσε τη σαφή σύνδεση που γίνεται στην Πράσινη Βίβλο μεταξύ ανταγωνιστικότητας και βιωσιμότητας. Η διαβούλευση κατέδειξε επίσης ότι οι ενδιαφερόμενοι φορείς συνειδητοποιούν πως η σύνδεση αυτή πρέπει να είναι θετική εάν επιθυμούμε να εξασφαλίσουμε τη συνεχή χρήση των ωκεανών και των θαλασσών δίχως να μειώσουμε την αξία τους για τους Ευρωπαίους και για την ανθρωπότητα.

2.4.1. Ανταγωνιστικότητα

Η διαδικασία διαβούλευσης καταδεικνύει πόσο η ευμάρεια της Ευρώπης εξαρτάται από την ύπαρξη ασφαλών και αποτελεσματικών ναυτιλιακών υπηρεσιών. Η αποτελεσματικότητά τους είναι καίριας σημασίας για την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ σε μια εποχή παγκοσμιοποίησης.

Οι ενδιαφερόμενοι φορείς συμφωνούν ότι οι ευρωπαϊκές ναυτιλιακές υπηρεσίες και οι λιμένες είναι τομείς με υψηλό δυναμικό ανάπτυξης και αποτελούν ουσιώδη στοιχεία της στρατηγικής της Λισαβόνας ώστε να καταστεί η Ευρώπη η πιο ανταγωνιστική εμπορική δύναμη στον κόσμο.

Οι ενδιαφερόμενοι φορείς συμφωνούν επίσης ότι η επίδοση της ΕΕ στους θαλάσσιους κλάδους, τόσο σε διεθνές όσο και σε ενδοκοινοτικό επίπεδο, στηρίζεται στην υψηλή ποιότητα και όχι στο χαμηλό κόστος.

Η επιτυχία των θαλάσσιων κλάδων της ΕΕ εξαρτάται από την ικανότητά τους να καινοτομούν, είτε στη ναυπηγική βιομηχανία, είτε στις εφοδιαστικές και μεταφορικές αλυσίδες, στην παραγωγή εξοπλισμού ή σε συναφείς κλάδους υπηρεσιών. Αυτό είναι σημαντικό και σε άλλους θαλάσσιους κλάδους όπως είναι ο τουρισμός, οι οποίοι συμβάλλουν επίσης στην οικονομική ευμάρεια των παράκτιων περιοχών.

Η επικοινωνία μεταξύ διαφορετικών θαλάσσιων κλάδων βελτιώθηκε με τη δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, γεγονός το οποίο ενίσχυσε την επίδοση της θαλάσσιας οικονομίας.

Αυτό αφορά επίσης και μια σημαντική παράμετρο, αυτή της επιστήμης και της έρευνας. Η επιστημονική κοινότητα υπήρξε πολύ δραστήρια στην ανάπτυξη προτάσεων για την καλύτερη σύνδεση μεταξύ επιστημονικών και ερευνητικών οργανισμών καθώς και μεταξύ τεχνολογίας και καινοτομίας.

Οι τεχνολογίες του μέλλοντος θα αποτελέσουν καίριας σημασίας δομικά υλικά για μια πιο βιώσιμη οικονομία, πχ για την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ειδικότερα της αιολικής και της ενέργειας των κυμάτων. Σημαντικές αγορές όπως η γαλάζια βιοτεχνολογία βασίζονται σε έγκυρη επιστημονική υποστήριξη.

Γνώση σημαίνει στοιχεία. Από τη διαδικασία διαβούλευσης προέκυψε η έντονη βούληση για την καλύτερη συλλογή και χρήση στοιχείων (σε πραγματικό χρόνο και μη) για τους ωκεανούς και τις θάλασσες και για τις δραστηριότητες εντός και επί αυτών, καθώς και για τα κοινωνικο-οικονομικά στοιχεία και στατιστικές, για τις παράκτιες περιοχές και τη θαλάσσια οικονομία.

Οι ενδιαφερόμενοι φορείς επιβεβαιώνουν ότι τα πρότυπα είναι μια από τις μεγαλύτερες ανησυχίες τους. Απαιτούνται υψηλά πρότυπα για να εξασφαλίζεται υψηλή ποιότητα και κατά συνέπεια ανταγωνιστικότητα· απαιτούνται επίσης πρότυπα που στηρίζουν τη βιωσιμότητα. Εκπρόσωποι του κλάδου επισημαίνουν ότι η ανταγωνιστικότητα με βάση τα υψηλά πρότυπα θα επιτευχθεί μόνον εάν αυτά τα πρότυπα εφαρμοστούν γενικά, εξασφαλίζοντας ίσους όρους ανταγωνισμού. Επισημαίνουν επίσης ότι οι εθελοντικές προσεγγίσεις ορισμένες φορές οδηγούν σε καλύτερα αποτελέσματα από ό,τι η δεσμευτική νομοθεσία. Πολλοί ενδιαφερόμενοι φορείς σημειώνουν ότι ίσως η ΕΕ πρέπει να ανοίξει πρώτη το δρόμο εάν επιθυμούμε να τεθούν υψηλότερα πρότυπα σε παγκόσμιο επίπεδο. Άλλοι επισημαίνουν ότι, μολονότι ορισμένοι επιχειρηματίες είναι αξιόπιστοι, κάποιιοι είναι λιγότερο έντιμοι και η επιβολή και παρακολούθηση των κανόνων εξακολουθεί να είναι απαραίτητη.

Ο ακούσιος αντίκτυπος της θέσπισης ρυθμιστικών διατάξεων επισημαίνεται σε τομείς όπως είναι η χρήση παραδοσιακών σκαφών για τον τουρισμό, ή στο περιτό για τον Ευρωπαϊκό ναυτιλιακό κλάδο έξοδο που προκύπτει λόγω του ότι τα ακτοπλοϊκά δρομολόγια από έναν λιμένα κράτους μέλους της ΕΕ σε άλλο θεωρούνται πάντοτε διεθνή ακόμη και όταν το φορτίο που μεταφέρεται συνίσταται σε προϊόντα που έχουν εκτελωνιστεί στην εσωτερική αγορά.

Τα υψηλότερα πρότυπα σημαίνουν επίσης υψηλότερα πρότυπα και όσον αφορά το προσωπικό ποιότητας. Πολλοί επιχειρηματίες της ΕΕ διαθέτουν εξαιρετικό μητρώο όσον αφορά τις συνθήκες πρόσληψης και εργασίας, αλλά υπάρχει μεγάλο περιθώριο βελτίωσης ακόμη όσον αφορά την κατάσταση του προσωπικού στη θαλάσσια οικονομία ώστε να επιτευχθεί ένας άλλος στόχος: υψηλής ποιότητας θέσεις εργασίας για προσωπικό υψηλής ποιότητας. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς αναφέρουν ότι υπάρχει περιθώριο βελτίωσης στις δεξιότητες και στην κατάρτιση, καθώς και ευκαιρίες για συνδυασμό των παραδοσιακών θαλάσσιων δεξιοτήτων με σύγχρονες. Οι απόψεις δίστανται ως προς το εάν και ποιες εξαιρέσεις δικαιολογούνται όσον αφορά τους θαλάσσιους τομείς στην κοινωνική νομοθεσία της ΕΕ, αλλά συγκλίνουν ως προς την ανάγκη συμβολής σε ίσους όρους ανταγωνισμού συνολικά για τον κλάδο και ως προς το ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η κοινοτική νομοθεσία στο πλαίσιο αυτό.

Σε μεγάλο αριθμό εισηγήσεων αναφέρεται ότι η διακλαδική κινητικότητα, ενισχυμένη με κατάρτιση και προσόντα που βασίζονται στις ανάγκες του κλάδου, καθώς και οι ελκυστικές, πολυτομεακές ευκαιρίες για σταδιοδρομία, είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών θαλάσσιων κλάδων.

Η ανεξαρτησία των επιχειρήσεων αναφέρεται ως επιχείρημα για να δικαιολογηθεί η αντίθεση προς τη δημόσια οικονομική ενίσχυση στις οικονομικές δραστηριότητες. Εντούτοις, οι ενδιαφερόμενοι φορείς επιμένουν όσον αφορά τη δημιουργία κατάλληλων βασικών προϋποθέσεων εργασίας και συνεπώς κάνουν θερμά δεκτή την κρατική στήριξη, πχ. για υψηλότερα πρότυπα, ώστε να εξασφαλίζεται η διατήρηση ίσων όρων ανταγωνισμού και να ανταμείβεται η ορθή συμπεριφορά ή η επωφελής για την κοινότητα δράση.

2.4.2. *Αειφορία*

Λίγοι διαφωνούν όσον αφορά την ανάγκη δημιουργίας θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών – αλλά συζητείται ο καθορισμός τους. Κάθε πλευρά στη συζήτηση αυτή ζητά να ακουστεί περισσότερο, επιβεβαιώνοντας την ανάγκη για προς τα άνω συντονισμό και σχεδιασμό όσον αφορά τη χωροταξία.

Η κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος προκαλεί έντονη ανησυχία. Μεταξύ των απειλών που αναφέρθηκαν περιλαμβάνεται ο βαθμός εκμετάλλευσης των έμβιων πόρων μέσω της υπερ-αλίευσης και η κλιματική αλλαγή. Η διαλογική σχέση ωκεανών - κλίματος θεωρείται σημαντικό μέρος της κλιματικής πολιτικής της ΕΕ.

Η ανάπτυξη γαλάζιας βιοτεχνολογίας ή άλλων χρήσεων γενετικών πόρων θεωρείται ως ευκαιρία, η οποία καταδεικνύει την ανάγκη για μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που θα συνδέει την έρευνα, την αειφορία και τη θέσπιση κανόνων σε διεθνές επίπεδο.

Οι ενδιαφερόμενοι φορείς επισημαίνουν ότι ποσοστό έως 80% της ρύπανσης του θαλάσσιου περιβάλλοντος προέρχεται από χερσαίες πηγές και καλούν για τη λήψη περισσότερων μέτρων στο θέμα αυτό. Το σημείο αυτό τονίζεται ιδιαίτερα από τους οργανισμούς που ενδιαφέρονται για τη Βαλτική. Πολλοί ζητούν "κληροδοτήματα του παρελθόντος" όπως είναι για παράδειγμα ναυάγια ή υπολείμματα πυρομαχικών να λαμβάνονται υπόψη ως κίνδυνοι για το περιβάλλον κατά την κατάρτιση νέων σχεδίων.

Πολλοί ενδιαφερόμενοι φορείς τονίζουν τη σημασία της Θεματικής Στρατηγικής για το Θαλάσσιο Περιβάλλον ως περιβαλλοντικού πυλώνα της Θαλάσσιας Πολιτικής της ΕΕ. Υπογραμμίζεται η ανάγκη για γρήγορη έγκριση της προταθείσας οδηγίας για τη Θαλάσσια Στρατηγική.

Αναφέρεται επίσης η σημασία σύναψης δεσμών μεταξύ των υφιστάμενων περιβαλλοντικών μέσων και της εφαρμογής της Θεματικής Στρατηγικής για το Θαλάσσιο Περιβάλλον. Η συνοχή και η συμβατότητα υπογραμμίζονται ως καίριας σημασίας προϋποθέσεις για την εφαρμογή όλων αυτών των μέσων. Ορισμένοι ενδιαφερόμενοι φορείς τονίζουν την ανάγκη υιοθέτησης ευρύτερων στόχων περιβαλλοντικής προστασίας, πέρα από τη Θαλάσσια Θεματική Στρατηγική, ενώ άλλοι επιθυμούν να εξασφαλιστεί ότι ο αντίκτυπος των περιβαλλοντικών μέτρων και η νομοθεσία λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις οικονομικές προτεραιότητες.

Η επεξεργασία μέτρων και νομοθεσίας με βάση τα οικοσυστήματα και τις οικοπεριοχές είναι θεμελιώδης για τη βιώσιμη διαχείριση του θαλάσσιου και παράκτιου χώρου. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς επισημαίνουν την ανάγκη για συνεργασία μεταξύ των παράκτιων περιοχών και των γειτονικών κρατών μελών – καθώς και των γειτονικών χωρών. Τα χαρακτηριστικά κάθε οικοσυστήματος και κάθε περιοχής πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Επιβεβαιώνεται ο σημαντικός ρόλος των περιφερειακών συμβάσεων για τη θάλασσα.

Οι επιχειρηματίες επισημαίνουν τα οφέλη για το περιβάλλον από τη ναυτιλία και τη δυναμική που παρουσιάζει η αυξημένη χρήση των μεταφορών εσωτερικής ναυσιπλοΐας και η διατροφικότητα, σε σύγκριση με άλλους τρόπους μεταφοράς. Ωστόσο, οι ενδιαφερόμενοι φορείς βεβαιώνουν ότι η ρύπανση του αέρα από τα πλοία, η διάλυση των πλοίων και η ρύπανση της θάλασσας από πλοία αποτελούν θέματα που τους προξενούν ανησυχία και διαφωνούν μεν ως προς τη λύση των θεμάτων αυτών, όχι όμως και ως προς τους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν. Οι επιχειρηματίες είναι υπέρ λύσεων σε διεθνές επίπεδο, ωστόσο συμφωνούν ότι η προσέγγιση αυτή μπορεί να οδηγήσει σε καθυστερήσεις ή σε μη ιδανικές λύσεις.

Οι περιφερειακές αρχές, ιδιαίτερα εκείνες που βρίσκονται σε απομακρυσμένες περιοχές, γνωρίζουν καλά ότι η μελλοντική ευημερία και βιωσιμότητα κλάδων όπως είναι ο τουρισμός και η αλιεία – τόσο η επαγγελματική όσο και η ερασιτεχνική – βασίζονται στη διατήρηση παρθένων ακτών και υγιών θαλάσσιων οικοσυστημάτων.

Πολλοί είναι υπέρ της μεγαλύτερης ενσωμάτωσης των περιβαλλοντικών ανησυχιών στον τομέα της αλιείας σε συνδυασμό με την πιο ισχυρή ενσωμάτωση της αλιείας στη θαλάσσια πολιτική. Τονίζεται η ανάγκη να δίνεται η δέουσα συνέχεια στις επιστημονικές γνωμοδοτήσεις όσον αφορά τον καθορισμό εμπορικών ποσοστώσεων για αλιευτικά αποθέματα, καθώς και να εφαρμόζεται περισσότερο η προσέγγιση της αλιείας με βάση την προστασία του οικοσυστήματος. Η αειφόρος διαχείριση της αλιείας απαιτεί εξορθολογισμένη και αποτελεσματική εποπτεία, παρακολούθηση και σύστημα επιβολής. Η σύνδεση της περιβαλλοντικής έρευνας με την έρευνα στον τομέα της αλιείας μπορεί να οδηγήσει σε καλύτερα και πιο αειφόρα αποτελέσματα. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς αναφέρουν ότι ο αντίκτυπος της υδατοκαλλιέργειας στο οικοσύστημα γενικότερα πρέπει να γίνει καλύτερα κατανοητός.

Θέματα που τίθενται επίσης είναι η καλύτερη κατάρτιση, οι εργασιακές συνθήκες και οι ευκαιρίες εργασίας για τους αλιείς. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς των ενδιαφερόμενων φορέων, δίχως βελτιώσεις στον τομέα αυτό, η ανάπτυξη μιας βιώσιμης προσέγγισης στην αλιεία δεν είναι ρεαλιστική: σημαντικά θέματα ανησυχίας σε διεθνές επίπεδο όπως η παράνομη, λαθραία και άναρχη αλιεία (ΠΛΑ) συνδέονται τόσο με την απασχόληση και τις συνθήκες εργασίας όσο και με την επιβολή.

Πολλοί καλούν για την ανάπτυξη μέσων για την αξιολόγηση του διατομεακού και περιβαλλοντικού αντικτύπου των οικονομικών δραστηριοτήτων ώστε να επιτραπεί η πιο βιώσιμη οργάνωση και ο σχεδιασμός τους. Πολλοί ενδιαφερόμενοι φορείς υπογραμμίζουν την αυξανόμενη έκθεση στους κινδύνους και στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

2.5. Διαχείριση της θάλασσας: Κοινά μέσα για μια κοινή πολιτική

2.5.1. Χωροταξικός Σχεδιασμός

Οι ενδιαφερόμενοι φορείς τονίζουν την ανάγκη για συντονισμένη διαχείριση και σχεδιασμό ανταγωνιστικών χρήσεων των θαλασσών. Η αυξημένη οικονομική δραστηριότητα, η οποία παρουσιάζει ολοένα και περισσότερη αλληλεπίδραση, και ο αυξανόμενος αριθμός των μέσων που χρησιμοποιούνται για να εξασφαλιστεί η αειφορία σημαίνουν ότι δίχως ολοκληρωμένα εργαλεία σχεδιασμού και διαχείρισης η αειφόρος ανάπτυξη της σχέσης μας με τους ωκεανούς και τις θάλασσες θα είναι όλο και πιο δύσκολο να επιτευχθεί. Η πλειονότητα των ενδιαφερόμενων φορέων συμφωνεί ότι ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός θα ήταν καλό εργαλείο προς εφαρμογή σε όλο το εύρος της ΕΕ, αλλά πρέπει να παραμείνει αρμοδιότητα των κρατών μελών.

Οι απόψεις δίστανται όσον αφορά αυτή την ιδέα, το πεδίο εφαρμογής της και τις σχέσεις με τα υφιστάμενα μέσα (π.χ. η Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών και η προταθείσα οδηγία για τη θαλάσσια στρατηγική). Η πλειονότητα των ενδιαφερόμενων μερών συμφωνεί ότι η προσέγγιση του οικοσυστήματος πρέπει να στηρίζει το σχεδιασμό και τη διαχείριση των θαλασσών μας.

2.5.2. Δεδομένα και εποπτεία

Η πρωτοβουλία για την ανάπτυξη ενός Ευρωπαϊκού Δικτύου Δεδομένων είναι, γενικά, ευπρόσδεκτη και γίνονται πολλές προτάσεις όσον αφορά πρακτικούς τρόπους και μέσα για την προώθηση αυτού του έργου.

Μια πρόταση είναι να διατίθενται τα δεδομένα αυτά μέσω ενός διαλογικού εργαλείου που θα ενημερώνει τους ευρωπαίους πολίτες σχετικά με όλες τις πτυχές των σχέσεων της Ευρώπης με τις θάλασσες. Επιπλέον, τα δεδομένα που αφορούν, π.χ. την θέση μνημείων κληρονομιάς είναι δυνατόν να μειώσουν τον κίνδυνο από επιχειρηματίες ανάπτυξης έργων, οι οποίοι θα μπορούν πλέον να προγραμματίζουν ποιες τοποθεσίες πρέπει να αποφεύγουν και ποιες όχι.

Η πιο αποτελεσματική εποπτεία και παρακολούθηση της θαλάσσιας κυκλοφορίας μπορεί να εξασφαλίσει την τήρηση της νομοθεσίας. Πολύ λίγοι ενδιαφερόμενοι φορείς αμφισβητούν τη δυνατότητα εξοικονόμησης δαπανών μέσω της τυποποίησης, της διασύνδεσης και της επικοινωνίας μεταξύ υφιστάμενων τομεακών συστημάτων.

2.5.3. Χρηματοδότηση

Η διαδικασία διαβούλευσης τόνισε τη δυσκολία όσον αφορά τον προσδιορισμό του μέρους των διαρθρωτικών δαπανών της ΕΕ που θα συμβάλλει στους στόχους της Θαλάσσιας Πολιτικής.

Λόγω της δυσκολίας αυτής οι ενδιαφερόμενοι φορείς των περιφερειών, περιλαμβανομένης της Επιτροπής των Περιφερειών, ζήτησαν ειδικές και στοχοθετημένες προσεγγίσεις όσον αφορά τη χρηματοδότηση των παράκτιων περιοχών, μέσω μεγαλύτερης διαφάνειας και τη σύνδεση υφιστάμενων χρηματοοικονομικών μέσων, στο πλαίσιο ενός Ευρωπαϊκού Παράκτιου Ταμείου.

2.6. Οι Ευρωπαίοι και η Θάλασσα: συμμετοχή και εμπλοκή

Η διαδικασία διαβούλευσης σχετικά με τη Θαλάσσια Πολιτική της ΕΕ κέντρισε το ενδιαφέρον των φορέων που εμπλέκονται σε συναφή προς τη θάλασσα ζητήματα σε μη αναμενόμενο βαθμό.

Οι εισηγήσεις καλούν σε διαβούλευση και διάλογο και ζητούν περισσότερη ενημέρωση για όλους όσους επηρεάζονται από τη θαλάσσια πολιτική.

Οι οικονομικοί παράγοντες κάνουν θερμά δεκτή την αρχή μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης και εκφράζουν την προσδοκία ότι αυτή θα οδηγήσει σε πιο διαφανή και αποτελεσματική χάραξη πολιτικής και ρυθμιστικής δραστηριότητας εντός της ΕΕ. Θέτουν την ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής στο πλαίσιο μιας ευημερούσας θαλάσσιας οικονομίας και αυξημένης ναυτιλιακής και λιμενικής δραστηριότητας, η οποία απαιτεί ισχυρούς δεσμούς μεταξύ των κλάδων και των συνδεδεμένων δραστηριοτήτων υπό τη μορφή συνεργατικών σχηματισμών, σε επίπεδο ΕΕ επίσης.

Οι περιφέρειες υποστηρίζουν με ενθουσιασμό μια ολοκληρωμένη προσέγγιση. Τονίζουν το ρόλο των παράκτιων περιοχών ως χώρου φιλοξενίας της θαλάσσιας οικονομίας, ως μέρους του παράκτιου και θαλάσσιου περιβάλλοντος, εξαρτημένου από την αειφόρο παράκτια διαχείριση. Ακόμα περισσότεροι αναμένουν να επωφεληθούν από τη σύνδεση της δράσης σε επίπεδο ΕΕ με τις επιτόπιες δραστηριότητες στις παράκτιες περιφέρειες και από την ενίσχυση της εμπλοκής των κυβερνήσεων των κρατών μελών στη διαδικασία.

Τα κράτη μέλη υιοθετούν την αρχή της ολοκληρωμένης διαχείρισης των θαλάσσιων θεμάτων. Βλέπουν την πρόταση για μια ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική στο πλαίσιο του συμφέροντος που έχουν για την εξασφάλιση της σταθερής και βιώσιμης ανάπτυξης των θαλάσσιων οικονομιών και των παράκτιων περιοχών. Επιθυμία τους είναι η νέα θαλάσσια πολιτική να αφήσει άθικτες τις διαδικασίες που λειτουργούν ορθά, δρώντας ως καταλύτης για καλύτερες πρακτικές.

Τα θεσμικά όργανα και οι οργανισμοί της ΕΕ στήριξαν και κατέβαλαν προσπάθειες να υπερβούν τους τομεακούς περιορισμούς στις διαδικασίες τους ώστε να επιτρέψουν μια συντονισμένη απάντηση στην Πράσινη Βίβλο. Θέτουν το σχέδιο της Ευρωπαϊκής Θαλάσσιας Πολιτικής στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης, της αυξημένης χρήσης των ωκεανών και των θαλασσών, της περιβαλλοντικής και της κλιματικής αλλαγής και της ανάγκης για πλήρη συμμετοχή των παράκτιων και θαλάσσιων κοινοτήτων. Ορισμένες από τις προτάσεις που υπέβαλαν τα θεσμικά όργανα της ΕΕ δεν περιορίζονται στην Πράσινη Βίβλο.

Μεμονωμένοι πολίτες και η κοινωνία των πολιτών ανταποκρίνονται με ανάμικτα μηνύματα. Υπάρχει κάποια ανησυχία για το εάν η ΕΕ πρέπει να αναλάβει εθνικές ή τοπικές αρμοδιότητες αλλά συνολικά οι αντιδράσεις δείχνουν το ενδιαφέρον του κοινού για το θαλάσσιο οικοσύστημα του πλανήτη και την εντύπωσή του ότι το κράτος λαμβάνει ανεπαρκή μέτρα εναντίον επιβλαβών για το οικοσύστημα πρακτικών.

Περιβαλλοντικές ΜΚΟ καλούν για τη λήψη μέτρων από την ΕΕ σχετικά με τον σχεδιασμό θαλάσσιων και παράκτιων χώρων για την εξασφάλιση της εφαρμογής διαχείρισης με βάση το οικοσύστημα. Η ενσωμάτωση τομεακών πολιτικών είναι ένα μέσο για την εξασφάλιση της ολοκλήρωσης των περιβαλλοντικών στόχων σε όλους τους τομείς. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς τονίζουν την ανάγκη τους να ακούονται συνεχώς οι απόψεις τους, τόσο σήμερα όσο και στην περαιτέρω ανάπτυξη και εφαρμογή της θαλάσσιας πολιτικής της ΕΕ.

Η έναρξη μιας διαβούλευσης σχετικά με τη θαλάσσια πολιτική κίνησε το ενδιαφέρον και εκείνων οι οποίοι επιθυμούν να ενημερώσουν και να διαδώσουν πληροφορίες σχετικά με τις θάλασσες και τους ωκεανούς μας. Η συνειδητοποίηση των ευρωπαϊών πολιτών όσον αφορά τις ακτές μας και το τί υπάρχει πέρα από αυτές θεωρείται ως ενισχυτική, τόσο για τις θαλάσσιες οικονομίες, οι οποίες εξαρτώνται από την ελκυστικότητά τους για να είναι επιτυχείς όσο και για το θαλάσσιο περιβάλλον μας, η διατήρηση του οποίου εξαρτάται από τη συνειδητοποίηση των πολιτών. Εντούτοις, υπάρχει γενική ομοφωνία ως προς την άποψη ότι πρέπει να βελτιωθεί η συνολική εικόνα των θαλάσσιων κλάδων. Υπάρχει πληθώρα ιδεών σχετικά με τη διοργάνωση ανταλλαγών ορθών πρακτικών, διασκέψεων, τη συμμετοχή εμπειρογνομώνων του θαλάσσιου στοιχείου όπως είναι οι αλιείς ή την κατάρτιση σχεδίων μικρής κλίμακας με στόχο την ενημέρωση τοπικών κοινοτήτων ή τουριστών.

Συμπερασματικά, η διαδικασία διαβούλευσης πρόσφερε ένα θησαυρό ιδεών και μια επιθυμία για συμμετοχή σε ένα σχέδιο το οποίο κατά πολλούς θα είναι μακροπρόθεσμο και θα βασίζεται στη μάθηση και στη συνεχή ανάπτυξη. Έτσι, όχι μόνον εισήγαγε μια νέα ολοκληρωμένη προσέγγιση στην αντιμετώπιση των θαλασσών μας αλλά άνοιξε και το δρόμο σε έναν νέο τρόπο χάραξης πολιτικής.

«η μοναδική ευκαιρία που πρόσφερε ο πολιτικός διάλογος για την ανάπτυξη μιας θαλάσσιας πολιτικής της ΕΕ μου πρόσφερε και την καλύτερη έως σήμερα ευκαιρία ώστε να εκτιμήσει η κοινωνία την παγκόσμια και τοπική σημασία των ωκεανών και τα αποτελέσματα της θαλάσσιας έρευνας και καινοτομίας» – Δρ. Peter Heffernan, Chief Executive, «Irish Marine Institute», Galway